

PP-tjenestens ansvar i skolemiljøsaker

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Trøndelag på spørsmål om PP-tjenestens ansvar knyttet til skolemiljøsaker. PP-tjenesten har også stilt flere oppfølgingsspørsmål om temaet.

TOLKNINGSUTTALELSE | 09.02.2018

Gjelder

- Opplæringslova - § 5-6 Pedagogisk-psykologisk teneste
- Opplæringslova - § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Utdanningsdirektoratet viser til henvendelsen vi mottok fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag den 31.10.2017 og vårt foreløpige svar den 04.12.2017. Vi beklager at det har tatt tid å besvare henvendelsen. Dette skyldes stor saksmengde.

Fylkesmannen viser til e-postkorrespondanse mellom dere og PP-tjenestene i Malvik og Levanger kommune. Dere ber oss se på spørsmålene som kommunen stiller til informasjon på udir.no om PP-tjenestens ansvar i skolemiljøsaker, og de svarene som fylkesmannen har gitt til PP-tjenestene i høst.

PP-tjenestene stiller flere spørsmål.

1: Hva legger Udir i begrepet «skolemiljø» på udir.no, og hvor går grensen mellom skolemiljø og læringsmiljø?

Svar:

I spørsmålet fra de to kommunene vises det til informasjonen om PP-tjenesten på vår nettside der det står

følgende: *Både de system- og individrettede oppgavene skal ivaretas før tjenesten utfører andre oppgaver som for eksempel å bistå i skolemiljø saker.*

Utdanningsdirektoratet er enig med Fylkesmannen i svaret som dere har gitt PP-tjenestene på dette spørsmålet når det gjelder hva som menes med skolemiljø saker. Elever har rett til å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, læring og trivsel. Skolemiljø omfatter både det fysiske og det psykososiale skolemiljøet.

Begrepet skolemiljø er et samlebegrep som omfatter både det fysiske miljø, psykososialt miljø og læringsmiljø. Begrepet skolemiljø er begrepet som benyttes i regelverket. Skolemiljø omfatter skolens fysiske og psykososiale miljø. I tillegg favner det også læringsmiljøet på skolen. Det fysiske skolemiljøet omfatter skolens inne- og utemiljø. Det psykososiale skolemiljøet består av psykologiske og sosiale forhold på skolen, og samspillet mellom dem. Det psykososiale miljøet påvirkes både av enkeltindividene og grupper, som direkte eller indirekte deltar i det, skolekulturen og samfunnet det er en del av. For en person vil både de sosiale og individuelle forholdene ha betydning for hans eller hennes opplevelse av det psykososiale miljøet. Med læringsmiljø mener vi de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel. Kjennetegn på et godt læringsmiljø er god klasseledelse, positive relasjoner mellom lærer og elev, positive relasjoner og kultur for læring blant elevene, godt samarbeid mellom hjem og skole og god ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen.

Som en del av det systemrettede arbeidet til PP-tjenesten kan arbeid med læringsmiljø være en viktig del av PP-tjenestens arbeid med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Målet med det systemrettede arbeidet til PP-tjenesten er at dette arbeidet vil føre til at opplæringen til elever med særlig behov blir lagt bedre til rette, slik at elevene kan få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

2. Regnes ikke skolemiljø saker inn under systemrettet arbeid for PPT?

Svar:

PP-tjenestens lovpålagte oppgaver fremgår av opplæringsloven § 5-6. PP-tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Ofte kalt det systemrettede arbeidet. I tillegg skal PP-tjenesten sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det. Ofte kalt det individrettede arbeidet. I NOU 2015:2 Å høre til, ble det vurdert om det kunne være grunn til å endre PP-tjenestens systemrettede arbeid til å gjelde alle elever, og ikke den begrensede målgruppen elever med særlige behov, fordi de mente dette var for snevert for arbeidet med kompetanseheving og organisasjonsutvikling knyttet til opplæringen. Se NOU 2015: 2 s. 293 flg. Her ble det også foreslått en ny bestemmelse med utvidet mandat hvor det eksplisitt ble nevnt i bestemmelsen at PP-tjenesten skulle jobbe med skolemiljø. Dette forslaget ble ikke fulgt opp, og slik loven er i dag er PP-tjenestens mandat når det gjelder det systemrettede arbeidet fortsatt begrenset til å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Arbeid med skolemiljø saker regnes

dermed ikke inn under PP-tjenestens systemrettede arbeid.

Skoleeier må utføre de lovpålagte oppgavene de har, men utover det er det opp til den enkelte skoleeier å velge hvordan de ønsker å benytte sine ressurser. I Utdanningsdirektoratets informasjon om PP-tjenesten er dette presisert: *Både de system og individrettede oppgavene skal ivaretas før tjenesten utfører andre oppgaver som for eksempel å bistå i skolemiljø saker.* På grunn av den usikkerheten som har oppstått omkring dette, skal vi presisere teksten på udir.no slik at det står at «*Både de system- og individrettede oppgavene **for barn med særlige behov**, skal ivaretas før tjenesten utfører andre oppgaver som for eksempel å bistå i skolemiljø saker **etter opplæringsloven kap. 9 A.*** (Den nye teksten her uthevet her.)

De øvrige spørsmålene fra kommunene

Kommunene stiller en rekke oppfølgingsspørsmål som følge av at arbeid med skolemiljø ikke er en del av PP-tjenestens lovpålagte oppgaver. Svar på disse spørsmålene er besvart over i dette brevet. I Utdanningsdirektoratets strategi for etter- og videreutdanning av ansatte og ledere i PP-tjenesten så er et av de prioriterte områdene læringsmiljø og gruppeledelse. Vi ser ikke at det er motstridende hensyn her og viser til svarene våre over i dette brevet. I kvalitetskriteriene for PP-tjenesten er også arbeid med læringsmiljø nevnt, av samme årsak. Vi vil også gjøre oppmerksom på at kvalitetskriteriene for PP-tjenesten er mer omfattende enn PP-tjenestens lovpålagte oppgaver. Innledningsvis i kriteriene skriver vi at hvert kriterium inneholder veiledende punkter som forklarer hvordan PP-tjenesten, kommuner, fylkeskommuner, barnehager og skoler kan arbeide og samarbeide for å utvikle god kvalitet i tjenesten. Utdanningsdirektoratet kan ikke uttale som om fylkesmannens vurderinger når dere har bedt PP-tjenestene om å samarbeide i saker som gjelder opplæringsloven kap. 9 A.

Vår referanse: 2018/8837